

2015/7885

4-2-2015

GRIF

23-4-2015

Provinciale Staten
van Limburg

Provincie Limburg	PS
DOCnr.	
Ingek.	- 4 FEB. 2015
CASnr.	
ID.	

Cluster NAT
Faxnummer
Ons kenmerk 2015/3986
Bijlage(n) 1

Behandeld P.J. Voskamp
Doorkiesnummer +31 43 389 74 53
Uw kenmerk
Maastricht 27 januari 2015

VERZONDEN - 4 FEB. 2015

Onderwerp

Informatie met betrekking tot nieuwe aanpak in het beheer van Wilde Zwijnen

Geachte Staten,

Bijgaand ontvangt u een informerend stuk waarin wordt ingegaan op een nieuwe aanpak van het beheer van wilde zwijnen buiten aangewezen leefgebieden.

Gedeputeerde Staten van Limburg

voorzitter

secretaris

2015/3976

Bezoekadres:
Limburglaan 10
NL-6229 GA Maastricht

Postbus 5700
NL-6202 MA Maastricht
postbus@prvlimburg.nl

Tel + 31 43 389 99 99
Fax + 31 43 361 80 99
www.limburg.nl

IBAN -nummer:
NL08RABO0132575728
BIC-code: RABONL2U

Bereikbaar via:
Lijn 1 (richting De Heeg)

Informerend stuk

1. Onderwerp

Nieuwe aanpak beheer wilde zwijnen buiten leefgebieden in Limburg

2. Inleiding/aanleiding incl. beoogd resultaat

In de vergadering van Provinciale Staten van 12 december 2014 is een motie aangenomen inzake faunabeheer (nummer 638), waarin het college van Gedeputeerde Staten wordt verzocht om het faunabeleid te actualiseren, zodanig dat er sprake is van een duurzame ontwikkeling van verkeersveiligheid en landbouw enerzijds en natuurontwikkeling anderzijds. Specifiek werd ingegaan op de problematiek met betrekking tot wilde zwijnen buiten de aangewezen leefgebieden. De uitvoering van deze motie is gestart met een vrije, open gedachtenwisseling in een rondetafelgesprek met verschillende belanghebbenden. Dit constructieve gesprek heeft geleid tot het formuleren van een nieuwe aanpak. De faunabeheereenheid Limburg zal worden gevraagd om deze aanpak nader uit te werken in het faunabeheerplan.

3. Bevoegdheid

Ingevolgde van de Flora- en faunawet zijn Gedeputeerde Staten bevoegd tot het goedkeuren van faunabeheerplannen en het verlenen van ontheffingen voor het beheer van diersoorten op grond van deze plannen. Het vigerend faunabeheerplan, van de faunabeheereenheid Limburg, wordt in het voorjaar van 2015 geactualiseerd.

4. Risico's

Ingevolge het Natuurakkoord (2011) zijn de provincies met ingang van 1 januari 2014 verantwoordelijk geworden voor de financiering van het Faunafonds, naast de bestaande verantwoordelijkheid voor het ontheffingenbeleid. Het gevoerde ontheffingenbeleid en de inhoud van het faunabeheerplan zijn van directe invloed op de kosten van het verlenen van tegemoetkomingen in de schade aan landbouwgewassen door het Faunafonds. Naast sturing door middel van ontheffingen kan de hoogte van de tegemoetkomingen ook worden gestuurd door te investeren in flankerende maatregelen (zoals rasters). De provincie stimuleert de inzet van dergelijke maatregelen. Na inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming (waarschijnlijk per 1 januari 2016) heeft de provincie een meer directe sturingsmogelijkheid, wanneer op grond van de eigen bevoegdheid de beleidsregels ten aanzien van tegemoetkomingen worden vastgesteld.

5. Periodieke informatie/sturingsinformatie

Provinciale Staten worden geïnformeerd via de jaarstukken (programmaverantwoording) en de begroting.

6. Relatie met Programmabegroting – financiële aspecten

De uitvoering van de Flora- en faunawet valt onder programmalijn 2.8 Natuur en landschap. De middelen voor de uitvoering van deze wet omvatten ook de middelen voor schadebestrijding en tegemoetkomingen.

De financiële consequenties van de nieuwe aanpak ten aanzien van wilde zwijnen zullen nader worden uitgewerkt binnen het kader van het nieuwe faunabeheerplan.

7. Meegezonden bijlagen

In bijgevoegd notitie, inzake een nieuwe aanpak voor het beheer van wilde zwijnen buiten leefgebieden in Limburg, vindt u de weerslag van het rondetafelgesprek.

Nieuwe aanpak beheer wilde zwijnen buiten leefgebieden in Limburg

Aanleiding

Een tweetal incidenten met Wilde Zwijnen buiten de voor deze soort aangewezen leefgebieden, een dodelijk verkeersongeval en het afschieten van door de brandweer uit het water geredde wilde zwijnen, heeft geleid tot het aannemen van een motie in de vergadering van Provinciale Staten van 12 december 2014, waarin het college van Gedeputeerde Staten wordt verzocht om het beleid ten aanzien van wilde zwijnen te actualiseren, zodanig dat er sprake is van een duurzame ontwikkeling van verkeersveiligheid en landbouw enerzijds en natuurontwikkeling anderzijds. De uitvoering van deze motie is gestart met een vrije, open gedachtenwisseling in een rondetafelgesprek met verschillende belanghebbenden. In dit document vindt u de weerslag van dit constructieve gesprek.

Huidig beleid en wetgeving

Sinds de inwerkingtreding van de Flora- en faunawet in 2002 gold dat buiten de leefgebieden (thans Meinweg en Meerlebroek) een nulstand van het Wild Zwijn werd nagestreefd. Dit beleidsdoel (alleen wilde zwijnen in aangewezen leefgebieden) werd, conform de Beleidsnota Uitvoering Flora- en faunawet, vastgelegd in een door de Faunabeheereenheid Limburg opgesteld en door het college van Gedeputeerde Staten goedgekeurd faunabeheerplan. Ten behoeve van de uitvoering van dit faunabeheerplan werden door de provincie ontheffingen verstrekt waarbij alle wettelijke middelen werden toegestaan om de Wilde Zwijnen buiten de leefgebieden te doden, zonder restricties ten aanzien van periodes en tijden (uitgezonderd de in de wet genoemde dagen, zoals zondagen). In het voorstel voor de nieuwe Wet natuurbescherming, dat in 2012 door staatssecretaris Bleker aan de Tweede Kamer werd toegezonden en controversieel werd verklaard, werd voorgesteld om het Wild Zwijn toe te voegen aan de wildlijst. In het gewijzigde voorstel dat eind 2014 door staatssecretaris Dijkzema aan de Tweede Kamer is gezonden, blijft echter de huidige status in stand, waarbij het Wild Zwijn een beschermde soort is die alleen met een provinciale ontheffing mag worden beheerd.

De situatie in het veld

Het Wild Zwijn heeft zich ondanks het toegestane afschot sinds 2002 sterk verspreid in de provincie Limburg, waarbij er zichzelf instandhoudende populaties zijn ontstaan in het Heuvelland, de zuidelijke Roerstreek en westelijk Midden-Limburg tot in de Groote Peel en het Kempen~Broek. Er zijn meerdere factoren die een rol hebben gespeeld bij deze toename: dit zijn onder meer klimaatverandering, immigratie van dieren uit het aangrenzend buitenland en de grootschalige teelt van maïs. De stand buiten de aangewezen leefgebieden wordt anno 2014 geschat op 500 dieren, een veelvoud van het aantal dieren binnen de leefgebieden, waar een voorjaarsstand van 60 dieren wordt nagestreefd. Het is niet waarschijnlijk dat het wild zwijn door faunabeheermaatregelen volledig zal verdwijnen uit de gekoloniseerde gebieden. Het realiseren van een nulstandbeleid is hier dus te beschouwen als zijnde feitelijk niet haalbaar.

Risico's en kansen

De aanwezigheid van de populaties buiten de aangewezen leefgebieden heeft geleid tot schade aan landbouwgewassen en problemen met de verkeersveiligheid. Daarnaast is er een mogelijk risico dat een uitbraak van dierziekte in een populatie wilde zwijnen tot exportrestricties voor de varkenshouderij leidt, ook al worden alle geschoten dieren veterinair onderzocht en zijn tot op heden geen risicovolle dierziekten gevonden. Tegelijkertijd biedt de aanwezigheid van wilde zwijnen in natuurgebieden ook kansen omdat deze soort een ecologische rol vervult en een hoge belevingswaarde voor recreanten heeft.

Schadegestuurde aanpak

Wilde Zwijnen horen thuis in de aangewezen leefgebieden, daarbuiten niet. Strikt juridisch handhaven wij daarom het nulstandbeleid. De aanwezigheid van Wilde Zwijnen buiten de leefgebieden is echter een gegeven. De provincie en stakeholders zullen in gebieden waar de aanwezigheid van wilde zwijnen als een gegeven moet worden beschouwd niet meer inzetten op het moeten halen van de nulstand, maar inzetten op het verminderen van schade en het beheersbaar maken van de aanwezigheid van wilde zwijnen. Dit kan worden bereikt door goed faunabeheer en andere maatregelen. Daarbij geldt dat er geen verplichting is op het instandhouden van een levensvatbare populatie in deze gebieden. Het afschot blijft volledig vrij; de duurzame staat van instandhouding is immers al gewaarborgd in de aangewezen leefgebieden. Nieuwe vestigingen kunnen en moeten worden voorkomen door vroegtijdig ingrijpen van faunabeheerders.

Maatregelen

Om het risico op schade te kunnen verminderen is het nodig om naast afschot in te zetten op maatregelen die leiden tot een betere scheiding tussen natuurgebieden en agrarische percelen, om daarmee te bereiken dat Wilde Zwijnen voornamelijk in de natuurgebieden blijven. Te denken valt daarbij aan de volgende maatregelen.

- Rasters, op de grens tussen natuurgebieden en landbouwgebieden, of binnen landbouwgebied, om landbouwgewassen te beschermen.
- Het aanbieden van alternatief voedsel binnen natuurgebieden om te voorkomen dat dieren uitzwerven naar agrarische percelen.
- Waarschuwingssystemen langs wegen en faunapassages, om de verkeersveiligheid te verbeteren.
- Compartimentering, bijvoorbeeld door het mogelijk te maken om verbindingzones en ecoducten snel af te kunnen sluiten, om bij een eventuele uitbraak van een dierziekte de bewegingsvrijheid van de dieren te kunnen beperken.
- Verbetering van de aanpak van afschot, waarbij met de wildbeheereenheden zal worden bekeken of een verdere optimalisatie van methodes voor populatiebeheer en schadebestrijding mogelijk is.
- Samenwerking tussen jachtaktehouders, waarbij in gebieden met een grote schadedruk zal worden gestimuleerd dat jachtaktehouders beter samen werken, over de grens van het eigen jachtveld.

Samenwerking

Om de maatregelen effectief te kunnen nemen is het nodig dat er maatwerk per gebied wordt geleverd. Er is sprake van een gedeelde verantwoordelijkheid van natuurbeheerders, agrariërs en jachtaktehouders. Om hier invulling aan te geven is het noodzakelijk dat deze belangengroepen op gebiedsniveau overleg voeren, waarbij uitgangspunt is dat er een gezamenlijk probleem is, dat enkel gezamenlijk kan worden opgelost. Bij deze lokale overleggen wordt ook de noodzakelijke toegang tot terreinen afgestemd. In het bestaande leefgebied de Meinweg zijn goede ervaringen opgedaan met een dergelijke aanpak.

Financiële aspecten

Bij de uitwerking van de financiële aspecten van deze aanpak gaan we ervanuit dat er sprake is van een gezamenlijke verantwoordelijkheid. De ervaringen in het Meinweggebied leren dat, na een investering in een goede inrichting van het gebied, de beheerkosten beperkt zijn. De provincie kan financiële ondersteuning bieden bij het nemen van maatregelen, onder andere via de Subsidieverordening Inrichting Landelijk Gebied.

Omdat goede schadepreventie leidt tot minder kosten ten aanzien van schadetegemoetkomingen, hoeft deze aanpak niet noodzakelijk te leiden tot kostenstijging. Het is zinvoller om te investeren in schadepreventie dan in tegemoetkomingen in schade.

Tegemoetkomingen in schade aan landbouwgewassen

Wanneer er op gebiedsniveau sprake is van een goede samenwerking om schade zoveel mogelijk te voorkomen, is het niet redelijk dat agrariërs een behandelbedrag moeten betalen om schade aan landbouwgewassen te laten taxeren en om voor een tegemoetkoming in aanmerking te komen. Binnen deze gebieden zal daarom geen behandelbedrag van toepassing zijn (of het zal worden terugbetaald).

Nieuwe vestigingen tegengaan

Nieuwe vestigingen van wilde zwijnen in deelgebieden op de westelijke Maasoever, waar de intensieve varkenshouderij geconcentreerd is, zullen worden tegengegaan. Dit gebeurt onder meer door de gecoördineerde inzet van grondgebruikers, jachtaktehouders en wildbeheereenheden. Deze kunnen zorgen voor het doden van de wilde zwijnen, in een vroeg stadium van vestiging. Zonodig kan de provincie daarbij een aanwijzing doen om afschot mogelijk te maken.

Uitwerking

De provincie Limburg zal aan de Faunabeheereenheid Limburg verzoeken om een gebiedsgerichte uitwerking van deze aanpak te maken, als onderdeel van het op te stellen faunabeheerplan 2015-2020, dat in het voorjaar van 2015 ter goedkeuring aan het college van Gedeputeerde Staten wordt aangeboden. Ook het financiële aspect behoeft nadere uitwerking.